

Projekt

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WĄBRZESKIM
NA LATA 2021-2023**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie

Wąbrzeźno, marzec 2021 r.

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Pieczna zastępcza - słownik pojęć	3
III.	Podstawa prawna.....	5
IV.	Założenia ogólne systemu pieczy zastępczej	5
V.	Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Powiatu Wąbrzeskiego.....	6
VI.	Usamodzielnienia	20
VII.	Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej	22
VIII.	Odbiorcy programu	24
IX.	Cele programu	24
X.	Kierunki działań w zakresie rozwoju pieczy zastępczej	25
XI.	Limit rodzin zastępczych zawodowych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego na lata 2021-2023.....	27
XII.	Realizatorzy programu	27
XIII.	Finansowanie programu	28
XIV.	Wskaźniki osiągnięcia celu	28
XV.	Monitoring i ewaluacja programu	28
XVI.	Wnioski końcowe	29
	Załącznik do Programu - Monitoring Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2021 – 2023	30

I. Wstęp

W dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W związku z Zarządzeniem Nr 17/2011 Starosty Wąbrzeskiego z dnia 13 października 2011 r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i od dnia 1 stycznia 2012 r. realizuje zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania przeznaczone dla organizatora rodzinnej pieczy zastępczej określone w w/w ustawie art. 76 ust. 4 i art. 180 i 181.

Ustawa kompleksowo reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Jednym z zadań własnych obligacyjnych powiatu jest opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powiat Wąbrzeski Uchwałą Rady Powiatu Wąbrzeskiego NR XXXIV/171/2018 z dnia 28 czerwca 2018 r., przyjął Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2018–2020, który był realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie jako Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

W związku z tym, iż upłynął okres obowiązywania Programu, należało opracować kolejny program na lata 2021–2023.

W Programie dokonano analizy lat 2018–2020 w zakresie rozwoju pieczy zastępczej oraz określono potrzeby i wskazano kierunki działań na lata 2021–2023.

II. Piecza zastępcza - słownik pojęć

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówek wsparcia dziennego i rodzin wspierających. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Rodzice niewydolni wychowawczo mogą korzystać ze wsparcia w postaci asystenta rodziny. Asystent rodziny wspomaga jej członków w oparciu o wspólnie z nimi opracowany plan pracy, udziela im pomocy, wspiera ich aktywność, motywuje do działania.

Praca z rodziną – prowadzona przez gminę lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, pomocy prawnej szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, organizacji spotkań dla rodzin, mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji. Praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Asystent rodziny – prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Pracę asystenta rodziny organizuje ośrodek pomocy społecznej w gminie.

Placówka wsparcia dziennego - prowadzona przez gminę lub inny podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, w formie opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, specjalistycznej oraz pracy podwórkowej. Placówka wsparcia dziennego może zapewniać opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe i rozwój zainteresowań lub organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne lub indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprofilaktyczne lub realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Rodzina wspierająca - ustanawiana przez wójta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny przeżywającej trudności, wspiera rodzinę w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, prowadzeniu gospodarstwa domowego lub kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pieczka zastępcza – jest sprawowana wówczas, kiedy brak jest możliwości zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców naturalnych. Pieczę organizuje powiat. Jest sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu, doprowadzenia przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodzica dziecka lub innej osoby, jeśli zachodzi prawdopodobieństwo, iż dziecko doznawało przemocy w środowisku rodzinnym.

System pieczy zastępczej - to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Formy pieczy zastępczej - zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza jest sprawowana formach rodzinnej pieczy zastępczej: rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej: placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Rodzinna piecza zastępcza - to czasowa forma sprawowania opieki nad dzieckiem, która trwa nie dłużej niż do momentu uzyskania przez to dziecko pełnoletności. Jest ustanowiona w sytuacji, kiedy rodzice naturalni nie mogą zapewnić swoim dzieciom opieki i wychowania. Rodzinna piecza zastępcza charakteryzuje się szeregiem cech, które są zgodne z psychologicznymi, społecznymi i rozwojowymi potrzebami dziecka. Rodzinne formy pieczy zastępczej są najbardziej zbliżone do naturalnego środowiska, w którym powinno wychowywać się dziecko. Dziecko osierocone lub czasowo pozbawione możliwości opieki ze strony rodziców biologicznych przebywając w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka nie jest anonimowe, ma konkretnych, stałych opiekunów, ze strony których doświadcza troski i opieki. Rodzinna piecza zastępcza zapewnia optymalne warunki rozwoju psychofizycznego dziecka. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne oraz rodzinny dom dziecka.

Organizator pieczy zastępczej - jest wyznaczoną przez starostę jednostką organizacyjną powiatu lub podmiotem, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. W przypadku, gdy wyznaczoną jednostką organizacyjną jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw pieczy zastępczej. Na terenie jednego powiatu może działać więcej niż jeden organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator pieczy zastępczej – to osoba sprawująca bezpośrednią opieką nad rodzinami zastępczymi oraz rodzinnymi domami dziecka, wyznaczona przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzina pomocowa – to rodzina, która przejmuje opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania tej opieki przez rodziców zastępczych. Przyczyną niesprawowania opieki może być

wypoczynek, udział w szkoleniu rodziców zastępczych lub zaistnienie innych nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych. Rodziną pomocową może być rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka albo małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia powyższych funkcji. Osoby pełniące funkcję rodziny pomocowej są zobowiązane do zabezpieczenia dzieciom całkowitej opieki i wychowania, zgodnie z ich potrzebami, wpierania i udzielania im pomocy, umożliwienie im kontaktu z rodzicami naturalnymi.

III. Podstawa prawna

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020 powstał zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2020 r., poz. 821 ze zm.). Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej są podejmowane i realizowane w oparciu o obowiązujące regulacje prawne, w tym:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.);
- 2) Konwencja Praw Dziecka (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.);
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.);
- 4) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359);
- 5) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920);
- 6) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2010 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.);
- 7) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 r., Nr 292, poz. 1720);
- 8) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 274, poz. 1620);
- 9) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r., poz. 954);
- 10) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. 2019 r. poz. 2407 ze zm.).

Kierunki działań Programu zostaną ujęte w założeniach tworzonej nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2021–2030. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem ewaluacji i wypracowania założeń do strategii.

IV. Założenia ogólne systemu pieczy zastępczej

Rodzina to najważniejsza, podstawowa grupa społeczna. Dobrze funkcjonująca rodzina zabezpiecza potrzeby dziecka i daje możliwość rozwoju, poczucie przynależności, bezpieczeństwa, miłości. W takich warunkach dziecko może prawidłowo się rozwijać, przystosowuje się do życia w społeczeństwie, a jego rozwój emocjonalny ma szansę by wzrastać. Aktualnie coraz częściej mówi się o kryzysie rodziny, jej dysfunkcyjnym obszarze. Dzieje się to z różnorodnych powodów m.in. rodzice coraz więcej czasu poświęcają na pracę zarobkową, mają coraz mniej czasu dla dziecka, a codzienne problemy stają się nie do rozwiązania, z drugiej strony rodziny borykają się z brakiem pracy, stałego źródła dochodu czy wsparcia w pokonywaniu tych trudności. Bardzo istotnym

problemem są również różnego rodzaju uzależnienia, zachowania patologiczne, w tym przemoc w rodzinie. Wychowywanie się w takiej destruktywnym środowisku nie sprzyja prawidłowemu rozwojowi dzieci. Niekiedy należy podjąć działania w rodzinie, by rozwiązać sytuacje kryzysowe. Działania wspierające rodzinę i dziecko należą do służb socjalnych, sądów, szkół, organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny. Bywa jednak tak, że mimo zaangażowania wielu instytucji, osób, nie udaje się wyjść rodzinie z kryzysu, który nie pozwala na pozostawienie dziecka w środowisku biologicznym. Wówczas wskazane jest, aby sąd zabezpieczył dziecko poprzez umieszczenie go czasowo w pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Celem systemu pieczy zastępczej, określonym w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest dobro dzieci i rodziny. Zgodnie z preambułą ustawy, celem podstawowym jest dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troska o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową oraz ochrona ich praw i wolności oraz dobro rodziny, która stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju oraz dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

W/w cel może być osiągnięty poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

V. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Powiatu Wąbrzeskiego

Rodzinna piecza zastępcza jest najbardziej pożądaną formą pieczy zastępczej, z uwagi na możliwość stworzenia warunków opieki i wychowania najbardziej zbliżonych do rodziny naturalnej.

Rodzinna piecza zastępcza sprawowana jest w dwóch formach rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka. Rodzina zastępcza dzieli się na spokrewnioną, niezawodową oraz zawodową, w tym specjalistyczną i o charakterze pogotowia rodzinnego.

Pieczą zastępczą z założenia powinna mieć charakter przejściowy. Należy podejmować działania w kierunku pracy z rodziną biologiczną i powrotu dziecka do domu rodzinnego lub jeśli to niemożliwe wnioskować o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka i umożliwić małoletniemu adopcję. Bardzo często bywa jednak, że dziecko pozostaje w pieczy zastępczej długoterminowo.

Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- 1) traktując dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
- 2) zapewniając dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- 3) zapewniając kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- 4) zapewniając rozwój uzdolnień i zainteresowań;

- 5) zaspokajając jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
- 6) zapewniając ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- 7) umożliwiając kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

W obecnej rzeczywistości przed rodzinami zastępczymi stoi wiele trudnych zadań. Jedno z nich – można powiedzieć, że najświeższe, pojawiło się wraz z pandemią koronawirusa w marcu 2020 roku. Zamknięcie w domu generowało problemy techniczne – dzieci zmuszone zostały do przejścia na naukę zdalną. Ograniczone kompetencje techniczne opiekunów stanowiły i nadal stanowią przed rodzinami ogromne wyzwanie. W wyniku pandemii i dbałości o bezpieczeństwo rodzin zastępczych zostały ograniczone spotkania z pracownikami PCPR, co generowało poczucie niepewności, sytuacje stresowe, a także dyskomfort w relacjach społecznych. Aby zredukować negatywne skutki pandemii zabezpieczony został dostęp do sprzętu komputerowego, przystępując do programu w ramach którego zakupione zostały laptopy dla wychowanków pieczy zastępczej oraz środki ochrony osobistej (maseczki, rękawiczki jednorazowe, płyny do dezynfekcji), wzmożone zostały rozmowy telefoniczne z rodzinami zastępczymi i wychowankami, rozmowy z wykorzystaniem portali społecznościowych, organizowane konkursy tematyczne on-line. Kolejną trudnością, która niestety towarzyszy od wielu lat jest negatywny obraz rodzin zastępczych prezentowany często w mediach, rodziny zastępcze spotykają się z negatywną opinią publiczną. Dlatego ważne jest promowanie rodzinnej pieczy zastępczej i informowanie społeczeństwa o wysokiej randze sprawowanej funkcji oraz wielkiej odpowiedzialności. W trakcie pełnienia funkcji rodziny zastępczej i sprawowania opieki nad dziećmi pojawia się szereg problemów i trudności, z którymi rodziny zastępcze muszą sobie poradzić.

Jedną z form pomocy przy w/w. działaniach jest wsparcie rodzin zastępczych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W tut. Centrum od 16 lipca 2012 r. kadra pracowników została wzmocniona poprzez zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 1. Liczba rodzin i dzieci objętych pomocą koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018– 2020

	2018		2019		2020	
	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach
Powiat Wąbrzeski	34*	51*	35*	53*	32*	53*

* dane ujęte narastająco

Tabela 2. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz koszt i źródło finansowania wynagrodzenia

	2018		2019		2020	
	Liczba koordynatorów	Koszt wynagrodzenia /źródło finansowania	Liczba koordynatorów	Koszt wynagrodzenia/ źródło finansowania	Liczba koordynatorów	Koszt wynagrodzenia/ źródło finansowania
Powiat Wąbrzeski	2 cały rok	76 513,00 zł, w tym:	2 cały rok	80 621,00 zł, w tym:	2 cały rok	96 045,22 zł - budżet powiatu, brak Resortowego

		40 568,00 zł – budżet powiatu 35 945,00 zł – budżet państwa w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.		45 071,00 zł – budżet powiatu 35 550,00 zł - budżet państwa w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej		programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - w roku 2020.
--	--	---	--	--	--	--

Zadaniem koordynatorów przy współpracy wielu innych osób i instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, jest udzielenie dzieciom i rodzinom zastępczym profesjonalnego wsparcia w dążeniu do ustabilizowania sytuacji dziecka. Małoletni przed trafieniem do systemu pieczy zastępczej bardzo często doświadczali szeregu przykrych doświadczeń ze strony najbliższych osób, w tym zaniedbania, przemocy, nadużywania alkoholu przez rodziców.

W związku z powyższym wskazane jest zapewnienie środków finansowych na prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym m.in. na zatrudnienie psychologa oraz zapewnienie środków na szkolenia w celu podnoszenia kompetencji istniejących już rodzin zastępczych.

Powiat Wąbrzeski od 2016 r. realizuje działania w ramach projektu pn. „Rodzina w Centrum”, „Rodzina w Centrum 2” obecnie „Rodzina w Centrum 3” współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko–Pomorskiego na lata 2014-2020, Osi Priorytetowej 9 Solidarne społeczeństwo, Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałania 9.3.2 Rozwój usług społecznych. W ramach projektu zostało utworzone Centrum Wspierania Rodziny przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie, które posiada szeroką ofertę pomocową dla rodzin zastępczych:

- 1) **poradnictwo pedagogiczne** mające na celu wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, poprawę relacji rodzic–dziecko, wspomaganie rozwoju dziecka, w tym dziecka niepełnosprawnego ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi, ukierunkowanie procesu wychowawczego w przypadku dziecka zagrożonego niedostosowaniem społecznym, wzrost umiejętności wykorzystania przez rodzinę własnego potencjału, doświadczeń, możliwości, wzorców i tradycji;
- 2) **poradnictwo psychiatryczne**, którego celem jest diagnozowanie problemów psychicznych, w tym chorób psychicznych i chorób nerwowych, których źródło tkwi w sposobie funkcjonowania rodziny oraz rodzaju więzi rodzinnych;
- 3) **poradnictwo prawne** obejmujące regulacje w szczególności z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego i świadczone w celu umożliwienia rodzinie uregulowania spraw, których rozstrzygnięcie zależało od decyzji sądu, instytucji i organów, udzielania informacji prawnych, uprawnień i możliwościach rozwiązania sytuacji trudnych/konfliktowych/kryzysowych lub sytuacji mogących prowadzić do konfliktu lub kryzysu w rodzinie z dziećmi, zaznajomienie z obowiązkami związanymi z pełnieniem ról w rodzinie, pomoc w pisaniu pism urzędowych i procesowych w kontekście zgłaszanych problemów;

- 4) **poradnictwo psychologiczne** obejmujące relacje rodzinne, komunikację wewnątrzrodzinną, pełnienie ról w rodzinie, wartości rodziny i jej poszczególnych członków i mające na celu poprawę funkcjonowania społecznego rodzin z dziećmi w środowisku zamieszkania, pomoc w rozwiązywaniu kryzysów rozwojowych, rodzinnych, problemów emocjonalnych, trudności wychowawczych, wzmocnienie umiejętności radzenia sobie z problemami dotyczącymi rodziny, rozwiązywanie konfliktów;
- 5) **mediacje rodzinne** świadczone w celu rozwiązywania konfliktów i trudnych sytuacji pomiędzy członkami rodziny, w czasie mediacji uczestnicy uczą się nowego sposobu porozumiewania się między sobą, podejmowania decyzji, umiejętności rozwiązywania konfliktów, które mogą później wykorzystać w codziennym życiu, mediacje prowadzone są zgodnie ze standardami Społecznej Rady ds. Alternatywnych metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów powołanej przy Ministrze Sprawiedliwości;
- 6) **terapię rodzinną grupową i indywidualną**, której celem jest zidentyfikowanie problemów rodziny, określenie ich źródeł i wspólna praca całej rodziny nad zmianą, a tym samym uzyskanie wzmocnienia więzi, poprawy relacji w rodzinie, nauczenie się czerpania przyjemności z kontaktów z innymi członkami w rodzinie, poprawy porozumiewania się, umiejętności wyrażania własnych uczuć;
- 7) **grupę wsparcia dla rodzin zastępczych**, której celem jest wymiana doświadczeń oraz otrzymania wsparcia osób pełniących podobną rolę, uzyskanie i dawanie wsparcia w pełnieniu roli rodzica, doskonalenie umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z emocjami, radzenia sobie w sytuacjach stresowych, pogłębienia wglądu w siebie oraz zapobiegania wyczerpaniu i wypaleniu;
- 8) **superwizję rodzin zastępczych**, której celem jest weryfikacja kompetencji wychowawczych, ich doskonalenie, przeciwdziałanie wypaleniu pod okiem profesjonalnego superwizora, efektem spotkań była poprawa kompetencji wychowawczych, wzmocnienie emocjonalne rodziców zastępczych, wymiana doświadczeń;
- 9) **warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie dla rodziców naturalnych i zastępczych**, które umożliwiają podniesienie i wzmocnienie kompetencji rodzicielskich rodziców naturalnych i zastępczych, w tym zdobycia wiedzy na temat komunikacji i meta komunikacji między rodzicem a dzieckiem, roli zabawy w życiu dziecka i rodziny, wiedzy na temat zaburzeń opozycyjno-buntowniczych u dzieci, poznania swoich zasobów jako rodzica, jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak nie pozwolić się skreślić jako rodzic;
- 10) **warsztaty dla dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i naturalnych „Moje emocje”**, które umożliwiają poznanie siebie, własnych zalet i wad, rozwijanie umiejętności rozpoznawania, nazywania i wyrażania uczuć oraz emocji, sposobów regulowania emocji, rozwijania umiejętności interpersonalnych, uczestnicy mogli poznać swoje mocne strony, poznać swoje funkcjonowanie i role grupowe, pozytywne komunikaty płynące od grupy przyczyniły się do podniesienia poziomu wartości pojedynczych uczestników, a wspólne spędzanie czasu na warsztatach sprzyjało nawiązaniu nowych znajomości;
- 11) **warsztaty dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą**, które umożliwiły zdobycie umiejętności realizowania praw i obowiązków osoby usamodzielnianej, zaznajomienie się z formami pomocy na usamodzielnienie, skutecznego zarządzania budżetem oraz poruszania się po instytucjach w procesie usamodzielnienia, podniesienie umiejętności społecznych i komunikacyjnych oraz autoprezentacji i samooceny.

Na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w 2020 roku, łącznie funkcjonowało 48 rodzin zastępczych, w tym 30 spokrewnionych, 15 niezawodowych oraz 3 zawodowe, w tym jedna o charakterze pogotowia rodzinnego.

Łączna liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych (w tym pełnoletni wychowankowie) narastająco w roku 2020 wyniosła 70, w tym dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych 39, 21 dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych i 10 w zawodowych rodzinach zastępczych.

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Wąbrzeskim w latach 2018-2020 narastająco

Typ rodziny zastępczej	2018	2019	2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	34	31	30
Rodziny zastępcze niezawodowe	15	16	15
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	2	3	3
Specjalistyczne	0	0	0
Pogotowie rodzinne	1	1	1
Ogółem	51	50	48

Wykres 1. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Wąbrzeskim w latach 2018-2020 narastająco

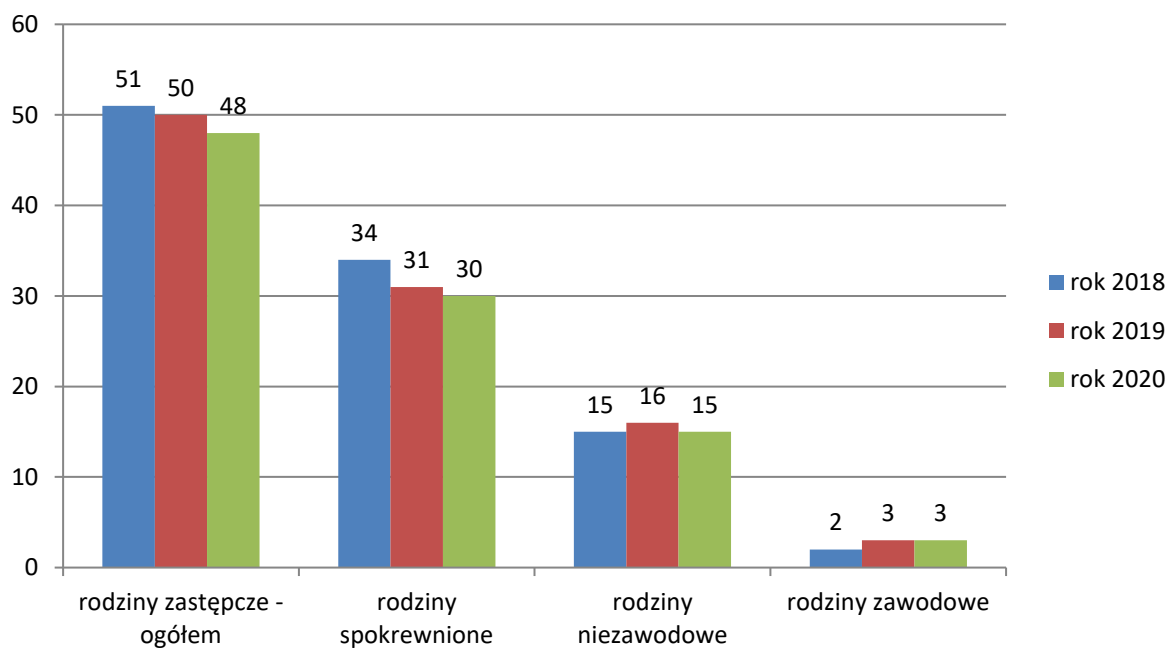

Tabela 4. Liczba powstałych nowych rodzin zastępczych w latach 2018-2020

Typ rodziny zastępczej	2018	2019	2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	2	3	2
Rodziny zastępcze niezawodowe	2	3	1
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	1	1	0
Specjalistyczne	0	0	0
Pogotowie rodzinne	0	0	0

Jak wynika z powyższych danych, liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego nie wzrasta. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych, spokrewnionych w latach 2018–2020 utrzymuje się na tym samym poziomie, a liczba rodzin zastępczych zawodowych wzrosła, co skutkuje coraz większą profesjonalizacją pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego. W minionym okresie programowania, wskazywano na limit 2 rodzin zastępczych zawodowych w latach 2018-2020. W okresie tym nastąpiła tendencja wzrostowa na dzień 31.12.2020 r. na terenie Powiatu Wąbrzeskiego funkcjonują 3 rodziny zastępcze zawodowe, w tym jedna o charakterze pogotowia rodzinnego.

Obserwuje się również potrzebę utworzenia rodziny zastępczej zawodowej typu specjalistycznego z uwagi na dzieci, które mimo wielu dysfunkcji i niepełnosprawności pozostają w rodzinach niewystarczająco przygotowanych do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem wymagającym szczególnej pomocy. Planuje się w latach 2021-2023, utworzenie nowej rodziny zastępczej zawodowej, w tym typu specjalistycznego, przeznaczonej dla dzieci z niepełnosprawnością. Rodziny zastępcze zawodowe otrzymują wynagrodzenie na podstawie podpisanej umowy. Na dzień 31.12.2020 r., wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, wynosiło: 2 385,00 zł brutto, 2 494,07 zł brutto oraz dla rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego 3 470,02 zł brutto. W przypadkach, gdy w rodzinie zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego przebywało przez okres powyżej 10 dni kalendarzowych w miesiącu co najmniej 3 dzieci, rodzina otrzymywała dodatek w wysokości 20% wynagrodzenia. Należy jednak wskazać, że w wynagrodzeniu partycypują również powiaty i gminy z terenu których pochodzi dziecko.

Pomimo trwającej kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego, nie przybywa kandydatów do pełnienia w/w funkcji. Zdecydowaną większość rodzin w Powiecie Wąbrzeskim stanowią rodziny spokrewnione. Dzieci umieszczone są głównie w rodzinach spokrewnionych, które najczęściej tworzą dziadkowie dziecka lub rodzeństwo. Celem reformy w systemie pieczy zastępczej jest spowodowanie wzrostu zawodowego rodzicielstwa zastępczego, przy jednoczesnym

przekształcaniu placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których znajduje się duża liczba dzieci na placówki małe, w których przebywa do 14 wychowanków.

Na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2018-2020, udało się zrealizować założenie programu gdzie zgodnie z planem pozyskano co roku 1 rodzinę zastępczą zawodową i podpisano 2 nowe umowy.

W roku 2017 Powiat Wąbrzeski złożył wniosek o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 EFRR. Wniosek został złożony w ramach Działania 6.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, Poddziałanie 6.1.2 Inwestycje w infrastrukturę społeczną, Schemat: Placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodzinne domy dziecka Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 pod nazwą „Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej dla 14 dzieci”. Całkowita wartość projektu wyniosła 715 109,38 zł. dofinansowanie UE (EFRR) wyniosło 536 332,03 zł.

Rozpoczęcie działalności placówki rozpoczęto w dniu 01.01.2020 r. Na dzień 31.12.2020 r. zatrudnionych w placówce opiekuńczo-wychowawczej było 16 pracowników, w tym 2 pracowników administracyjnych.

Miesięczny koszt utrzymania wychowanka w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Książkach w 2020 r. wynosił 4 772,07 zł. W związku z powyższym Powiat Wąbrzeski na podstawie zawartych porozumień obciążył powiaty, z których pochodzą wychowankowie na łączną kwotę 470 486,84 zł.

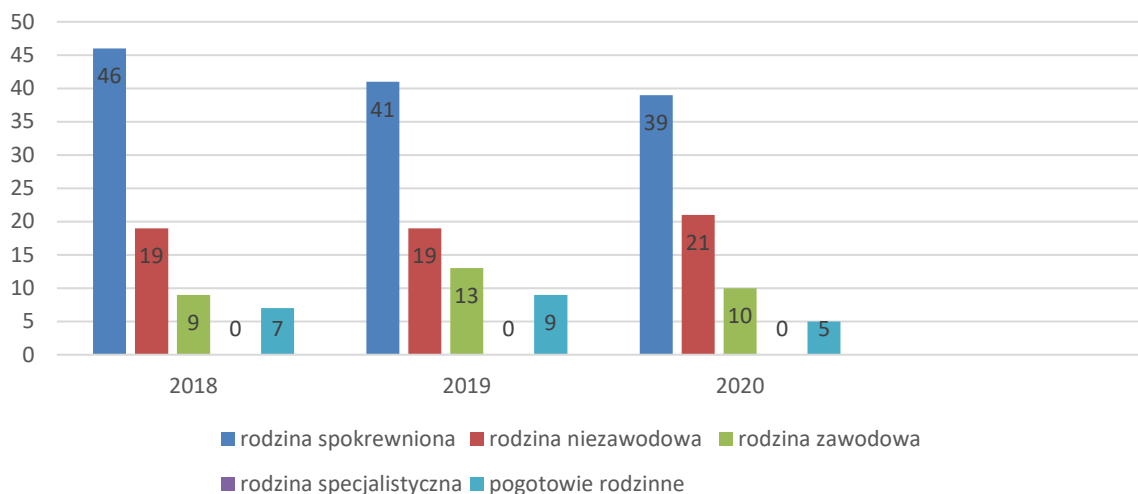
W okresie trwania programu w latach 2021-2023, planuje się utrzymanie kierunku działań, które stwarzają większe szanse na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej realizując działania promujące idee rodzicielstwa zastępczego, w tym: organizację spotkań integracyjnych, edukacyjnych, udział w imprezach lokalnych, rozpowszechnienie materiałów dotyczących rodzicielstwa zastępczego, realizację projektu „Rodzina w Centrum 3”.

W Powiecie Wąbrzeskim ogromną rolę pełni zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego w przypadku nagłego zabezpieczenia dzieci. Powiat właściwie zabezpiecza umieszczenia interwencyjne dla dzieci poniżej 10 roku życia w pogotowiu rodzinnym.

Tabela 5. Liczba dzieci, w tym pełnoletnich, przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2018-2020 narastająco

Typ rodziny zastępczej	2018	2019	2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	46	41	39
Rodziny zastępcze niezawodowe	19	19	21
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	9	13	10
Specjalistyczne	0	0	0
Pogotowie rodzinne	7	9	5
Ogółem	81	82	75

Wykres 2. Liczba dzieci, w tym pełnoletnich, przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2018-2020

W rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wąbrzeskiego przebywają również małoletni z terenów innych powiatów.

Tabela 6. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych pochodzących z terenów innych powiatów latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba dzieci	14	13	12

W przypadku braku możliwości umieszczenia małoletnich dzieci na terenie naszego powiatu w rodzinie zastępczej, dzieci umieszczane są na terenie innych powiatów w rodzinach zastępczych lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Tabela 7. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych poza Powiatem Wąbrzeskim w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba dzieci	14	14	16

Tabela 8. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba dzieci	8	6	8

Do zadań własnych powiatu należy prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, które zapewniają opiekę w myśl obowiązujących przepisów dzieciom powyżej 10 roku życia. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formach placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspakaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Dziecko powinno być kierowane do placówki opiekuńczo-wychowawczej dopiero po wyczerpaniu innych możliwości pomocy rodzinie naturalnej lub zapewnienia mu rodzinnych form pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Wąbrzeskiego od 1 stycznia 2020 r. funkcjonuje Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Książkach.

Tabela 9. Liczba dzieci z terenu Powiatu Wąbrzeskiego umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2018-2020

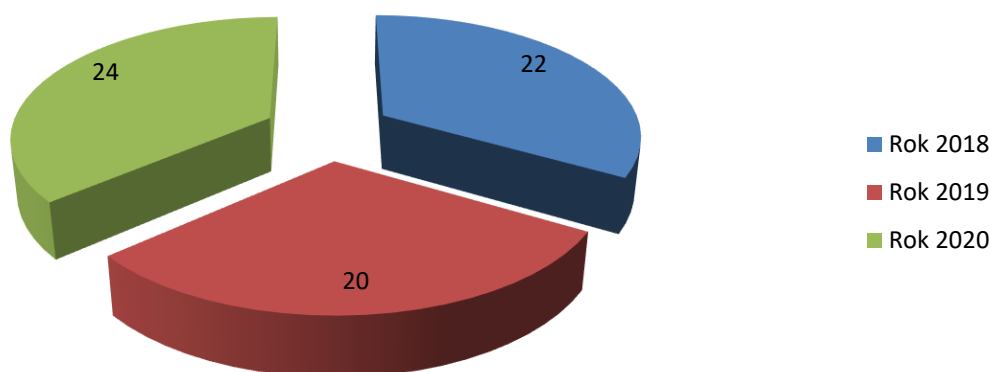
	2018	2019	2020
Rodzinna piecza zastępcza	13	15	5
Instytucjonalna piecza zastępcza	1	2	6

Z analizy wynika, że w latach 2018-2020 liczba dzieci z terenu Powiatu Wąbrzeskiego umieszczanych w pieczy instytucjonalnej prezentuje się na niskim poziomie. W ostatnich latach można zauważyć tendencję malejącą, dotyczącą umieszczania w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Może być to pozytywny wymiar wprowadzenia wsparcia asystenta rodziny. Dzięki wprowadzeniu pomocy asystentury instytucje pomocy społecznej mają większą możliwość wglądu w sytuację podopiecznych, mogąc rozwiązywać na bieżąco zaistniałe trudności. W roku 2020 umieszczono 6 wychowanków z terenu Powiatu Wąbrzeskiego w pieczy instytucjonalnej, należy jednak brać pod

uwagę fakt, iż 2 z dzieci została przeniesiona z rodzinnej pieczy zastępczej do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Wykres 3. Liczba dzieci w pieczy zastępczej poza powiatem

Liczba dzieci w pieczy zastępczej poza powiatem

Jak wynika z powyższych danych, poza Powiatem Wąbrzeskim w roku 2018, umieszczonych było 22 małoletnich, w roku 2019 - 20 małoletnich, w roku 2020 - 24 małoletnich.

Powyższe informacje wskazują na konieczność podejmowania działań ukierunkowanych na rozwój pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego, tak aby powiat mógł zabezpieczyć miejsca dla małoletnich w rodzinnych formach lub instytucjonalnych na terenie powiatu. Pozwoli to m.in. na bardziej efektywną pracę z rodziną biologiczną dziecka przebywającego w pieczy zastępczej na rzecz powrotu małoletniego do rodziny. Pobyt w rodzinie zastępczej, jak również w placówce powinien mieć charakter przejściowy. Osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad dzieckiem oraz instytucje zajmujące się wsparciem rodziny winny współdziałać z rodziną naturalną w celu powrotu dziecka. Dlatego bardzo ważnym elementem pracy z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej jest obowiązkowe wprowadzanie wsparcia asystenta rodziny, również po umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej celem pracy z rodzicami w kierunku odzyskania całkowitej władzy rodzicielskiej.

Rodzinom zastępczym na każde umieszczone dziecko przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania oraz w przypadku dziecka niepełnosprawnego dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka. Rodziny zastępcze mają również prawo do świadczeń fakultatywnych, w tym m.in. dofinansowanie do wypoczynku dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków z potrzebami przyjmowanego dziecka, kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki. Rodziny niezawodowe i zawodowe mogą również otrzymać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Zawodowa rodzina może również otrzymać raz do roku świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Tabela 10. Wydatki poniesione na miesięczne utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Koszt utrzymania (wydatek powiatu)	580 813,44 zł Wkład własny do projektu RWC2: 12 563,00 zł	625 363,06 zł Wkład własny do projektu RWC2: 31 926,00 zł	650 971,89 zł Wkład własny do projektu RWC2: 12 372,00 zł

Tabela 11. Koszty poniesione z tytułu realizacji zadania wynikającego z ustawy z dnia 11 lutego 2011 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (dodatek wychowawczy 500+)

	2018	2019	2020
Koszty dodatku wychowawczego (dotacja celowa)	257 299,00 zł	270 489,00 zł	255 644,58 zł

Tabela 12. Koszt utrzymania dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego, pochodzące z innych powiatów w latach 2018–2020

	2018	2019	2020
Koszt utrzymania (dochód powiatu)	136 524,34 zł	187 611,41 zł	146 158,99 zł

Tabela 13. Wydatki poniesione na utrzymanie dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w latach 2018–2020

	2018	2019	2020
Koszt utrzymania (wydatek powiatu)	163 303,42 zł	202 182,68 zł	195 245,45 zł

Wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gminy rozpoczęły współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. 10% kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej po umieszczeniu w pierwszym roku po wejściu w życie ustawy, tj. w 2012 r., 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej i 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 14. Współfinansowanie przez gminy pobytu dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Rodzaj pieczy	2018		2019		2020	
	rodzinna	instytucjonalna	rodzinna	instytucjonalna	rodzinna	instytucjonalna
Gmina Miasto Wąbrzeźno	78 105,54	37 287,75	96 104,03	39 233,97	96 535,64	29 690,56
Gmina Ryńsk	9 232,82	8 050,09	18 346,60	20 311,31	22 679,80	51 159,04
Gmina Płużnica	340,62	0	9 686,42	0	25 550,38	4 756,71
Gmina Dębowa Łąka	4 858,51	0	3508,82	0	11 591,36	0
Gmina Książki	19 657,50	0	15 032,69	18 018,55	22 810,97	0
Razem	112 194,99	45 337,84	142 678,56	77 563,83	179 168,15	85 606,31
	157 532,83		220 242,39		264 774,46	

Tabela 15. Liczba dzieci, których pobyt w pieczy zastępczej jest współfinansowany przez gminy

	2018	2019	2020
Gmina Dębowa Łąka	1	2	4
Gmina Książki	4	4	5
Gmina Płużnica	1	7	8
Gmina Ryńsk	9	9	10
Miasto Wąbrzeźno	21	20	22
Ogółem	36	42	49

Z uzyskanych informacji ustalono, że w gminach na terenie powiatu po wejściu w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej udzielane jest wsparcia rodzinom przeżywającym różnego rodzaju trudności warunkujące na prawidłowe wykonywanie władzy rodzicielskiej w postaci asystentury rodziny.

Praca asystentów ukierunkowana jest głównie na działania profilaktyczne z rodziną oraz dążenie do utrzymania dziecka w rodzinie biologicznej. Z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie wynika, iż w latach 2018-2020 liczba wykonanych nadzorów kuratora nad prawidłowym wypełnieniem władzy rodzicielskiej wynosiła 188 spraw. Dlatego też wsparcie asystenta rodziny powinno być skierowane zwłaszcza dla tych rodzin, w których rodzice mają ograniczoną władzę rodzicielską.

Tabela 16. Liczba asystentów rodziny oraz koszt wynagrodzenia z podziałem wg. gmin

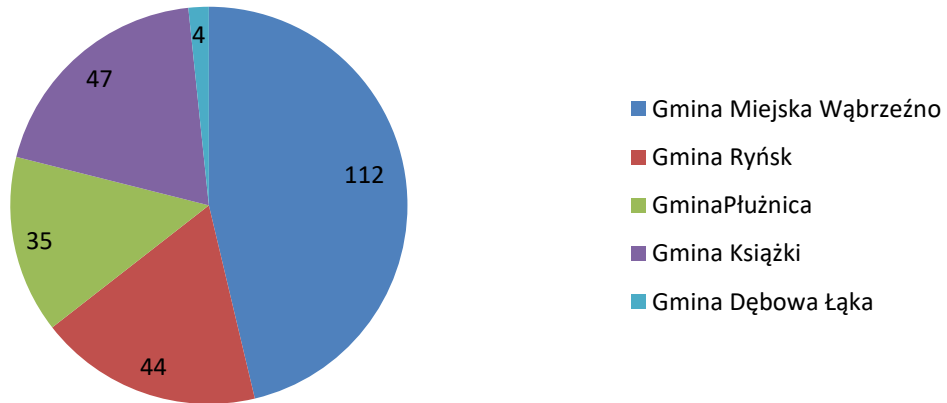
	2018		2019		2020	
	Liczba asystentów	Koszt wynagrodzenia	Liczba asystentów	Koszt wynagrodzenia	Liczba asystentów	Koszt wynagrodzenia
Gmina Miejska Wąbrzeźno	6	51 468	5	103 958,65	4	115 349,06
Gmina Ryńsk	2	30 574,45	2	51 136,8	1	49 610,53
Gmina Płużnica	1	16 297	1	43 961	1	51 681
Gmina Książki	1	41 241,24	1	47 729,70	1	50 424,94
Gmina Dębowa Łąka	1	5 092	0	0	0	0

Tabela 17. Liczba rodzin i dzieci objętych pomocą asystentów rodziny wg. gmin

	2018		2019		2020	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
Gmina Miejska Wąbrzeźno	34	97	41	113	37	99
Gmina Ryńsk	15	44	17	43	12	25
Gmina Płużnica	7	22	15	40	13	38
Gmina Książki	15	37	15	37	17	35
Gmina Dębowa Łąka	4	14	0	0	0	0

Wykres 4. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018–2020 wg. gmin

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Wykres 5. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018–2020 wg. gmin

Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny

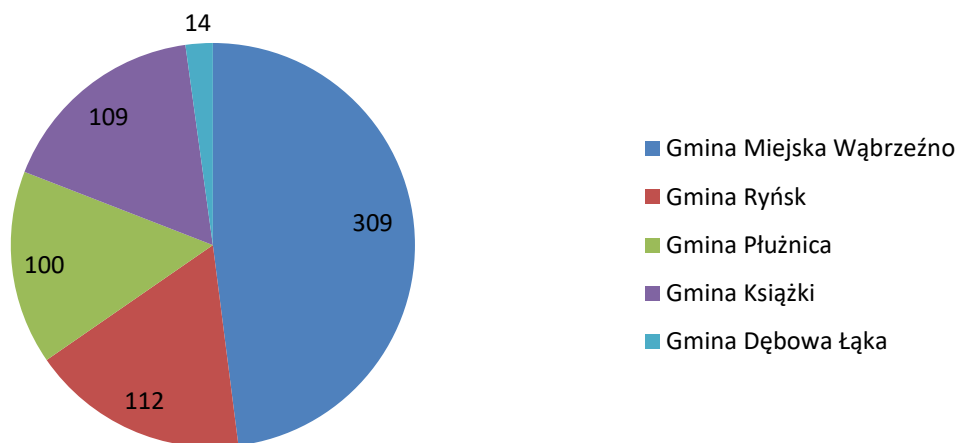

Tabela 18. Liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej z podziałem na gminy

	2021	2022	2023
Gmina Dębowa Łąka	3	3	3
Gmina Książki	1	1	1
Gmina Płużnica	4	0	0
Gmina Ryńsk	4	4	4
Miasto Wąbrzeźno	15	15	15
Ogółem	27	23	23

VI. Usamodzielnienia

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku umieszczenia w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu przysądza się pomoc na:

- 1) kontynuowanie nauki;
- 2) usamodzielnienie;
- 3) zagospodarowanie

oraz udziela się pomocy w uzyskaniu:

- 1) odpowiednich warunków mieszkaniowych;
- 2) zatrudnienia.

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie przyznawana jest osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lata, w przypadku osób usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną oraz 1 roku, w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Warunkiem przyznania w/w. pomocy jest złożenie wniosku przez osobę usamodzielnianą oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia. Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownikiem socjalnym co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności i zatwierdzony przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Wysokość pomocy uzależniona jest od liczby lat przebywania w pieczy zastępczej. Świadczenia dla osób usamodzielnianych, zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej.

- 1) *pomoc na kontynuowanie nauki* – nie mniej niż 526,00 zł, przyznaje się osobie usamodzielniane, jeżeli kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego, pomoc przyznaje się na czas trwania nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25. roku życia, pomoc przysługuje odpowiednio na czas trwania roku szkolnego lub akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego;
- 2) *pomoc na usamodzielnienie (pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona jednorazowo lub w ratach, nie później jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia);*
- 3) *pomoc na zagospodarowanie* – nie mniej niż 1.500,00 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie mniej niż 3 300,00 zł, pomoc ta jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia:
 - a) przebywanie w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku – nie mniej niż 1 735,00 zł,
 - b) przebywanie w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat – nie mniej niż 3 470,00 zł,
 - c) przebywanie w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat – nie mniej niż 6 939,00 zł.
 - d) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną nie mniej niż 3 470,00 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat;

Tabela 19. Usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych w Powiecie Wąbrzeskim w latach 2018-2020

	2018		2019		2020	
	Osoby	Kwota	Osoby	Kwoty	Osoby	Kwoty
Kontynuacja nauki	5	19 087,16	2	2139,07	0	0
Usamodzielnienie	4	13 200,00	1	3 300,00	4	13 880,00
Zagospodarowanie	4	9 000,00	3	6 600,00	5	10 000,00

Tabela 20. Usamodzielnienia wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych w Powiecie Wąbrzeskim w latach 2018-2020

	2018		2019		2020	
	Osoby	Kwota	Osoby	Kwoty	Osoby	Kwoty
Kontynuacja nauki	9	41 421, 59	7	38 924,00	7	35 136,80
Usamodzielnienie	1	6 600,00	3	9 900,00	5	26 570,00
Zagospodarowanie	2	4 000,00	1	1 500,00	0	0

W nowym okresie programowania rozwoju pieczy zastępczej działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie planuje się skierować również na tworzenie odpowiednich warunków do usamodzielniania się wychowanków. Praca z osobą usamodzielnianą nie powinna ograniczać się wyłącznie do wsparcia finansowego.

Wielokrotnie wychowankowie pieczy zastępczej, poprzez opiekę instytucjonalną czy wyręczenie opiekunów zastępczych, tracą samodzielność, przejawiają postawę roszczeniową i bierną. Czasem nabierają przekonania, iż jako pokrzywdzeni przez los wymagają specjalnego traktowania. Nawet w przypadku zabezpieczenia potrzeb materialnych, usamodzielnianym towarzyszy poczucie lęku, odrzucenia i osamotnienia. Dlatego też ważnym jest stworzenie całościowego systemu pomocy osobom usamodzielnianym, które wesprze wychowanków w obszarze emocjonalnym i społecznym poprzez stworzenie warunków do aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zawodowej i mieszkaniowej. Działania należy ukierunkować na zapobieganie wykluczeniu społecznemu usamodzielniających się wychowanków poprzez tworzenie warunków do powstania mieszkań chronionych oraz tworzenia systemu szkoleń podnoszących ich kompetencje społeczne i wychowawcze. Zakłada się realizację działań również w ramach projektów realizowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego.

VII. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej

1. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 ze zm.) do zadań własnych powiatu w zakresie pieczy zastępczej należą:
 - 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
 - 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
 - 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielniania;
 - 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
 - 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
 - 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
 - 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;
 - 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
 - 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
 - 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej niezbędnych badań lekarskich;
 - 11) prowadzenie rejestru danych o przeszkolonych kandydatach na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka;

- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
- 14) finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
- 15) finansowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 16) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 17) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej;
- 18) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 19) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

2. Do zadań powiatu w zakresie organizatora pieczy zastępczej należą:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia i rodzin pomocowych;

- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14) zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznie sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;
- 18) wyznaczanie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

VIII. Odbiorcy programu

Program skierowany jest do:

- 1) dzieci całkowicie i częściowo pozbawionych opieki rodziców przebywających w pieczy zastępczej;
- 2) rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej;
- 3) rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka;
- 4) osób usamodzielnianych;
- 5) kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 6) rodzin pomocowych sprawujących czasową opiekę nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców;
- 7) kierownictwa i wychowawców pieczy instytucjonalnej.

IX. Cele programu

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2021-2023 jest stworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego sprawowanej w formach rodzinnej i instytucjonalnej.

Cele szczegółowe:

- 1) organizacja kompleksowego systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 2) zapewnienie wsparcia rodzinom i rodzinnym formom pieczy zastępczej w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizacja systemu kwalifikowania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej.

X. Kierunki działań w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej

Organizacja kompleksowego systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zadania:

- 1) zapewnienie środków finansowych na świadczenia obowiązkowe dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka;
- 2) zapewnienie środków finansowych na świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka;
- 3) zapewnienie środków finansowych na tworzenie rodzin pomocowych;
- 4) zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- 5) zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie osoby do pomocy i przy pracach gospodarskich;
- 6) zapewnienie środków finansowych dla usamodzielnianych wychowanków;
- 7) zapewnienie wsparcia dla osób usamodzielnianych poprzez m. in. tworzenie warunków do powstania mieszkań chronionych/treningowych dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej;
- 8) zapewnienie środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w pieczy instytucjonalnej;
- 9) wsparcie i organizacja szkoleń dla kadry Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Książkach;
- 10) dochodzenie należności od rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej;
- 11) wdrażanie i realizacja projektów w ramach środków z Unii Europejskiej na rzecz wychowanków pieczy zastępczej, rodzin zastępczych, biologicznych oraz innych zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 12) rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, utworzenie 1 rodziny zastępczej zawodowej i 1 rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej do roku 2023 oraz tworzenie warunków do utworzenia rodzinnego domu dziecka oraz zapewnienie środków finansowych na wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;

- 13) monitorowanie sytuacji rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizowanie posiedzeń ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego, dokonywanie oceny rodziny zastępczej, współpracę z asystentami rodzinnymi, zespołami interdyscyplinarnymi, ośrodkami pomocy społecznej, z Sądami i ich organami pomocniczymi na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w zakresie udzielania pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

Zapewnienie wsparcia rodzinom i rodzinnym formom pieczy zastępczej w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Zadania:

- 1) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu;
- 2) zapewnienie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w ramach grup wsparcia;
- 3) prowadzenie poradnictwa psychologicznego i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy;
- 4) zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie psychologa;
- 5) zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- 6) integracja środowiska rodzin zastępczych poprzez organizowanie pikników integracyjnych, imprez okolicznościowych;
- 7) obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego;
- 8) prowadzenie działań promujących idee rodzicielstwa zastępczego oraz wolontariat na rzecz rodzin zastępczych.

Organizacja systemu kwalifikowania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej

Zadania:

- 1) promocja pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego;
- 2) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka;
- 4) zatrudnienie psychologa celem przeprowadzania działalności diagnostyczno-konsultacyjnej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka;
- 5) przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka;
- 6) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

XI. Limit Rodzin Zastępczych Zawodowych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego na lata 2021–2023

Określenie limitu rodzin zastępczych zawodowych pozwoli ułożyć harmonogram potrzeb i wydatków na okres 3 lat. W tabeli poniżej przedstawiono plan pozyskania w każdym roku realizacji programu jedną zawodową rodzinę zastępczą, w której może przebywać troje dzieci.

Tabela 21. Limit rodzin zastępczych zawodowych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2021 – 2023

Rok	2021	2022	2023
Liczba nowych zawodowych rodzin zastępczych	1	1	1

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są zobowiązani do ukończenia szkolenia. Po jego ukończeniu otrzymują świadectwo ukończenia, które obok w/w warunków oraz posiadania predyspozycji i motywacji do sprawowania pieczy zastępczej stanowi element niezbędny do uzyskania zaświadczenia kwalifikacyjnego umożliwiającego prowadzenie rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnego domu dziecka. Na dzień 31.12.2020 r., na terenie Powiatu Wąbrzeskiego funkcjonują 3 rodziny zastępcze zawodowe, w tym jedna o charakterze pogotowia rodzinnego.

XII. Realizatorzy programu

Koordynatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2021-2023 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie przy współpracy z:

- 1) rodzinami zastępczymi;
- 2) kandydatami na rodziny zastępcze;
- 3) rodzinami pomocowymi;
- 4) usamodzielnianymi wychowankami pieczy zastępczej;
- 5) placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą w Książkach;
- 6) Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Wąbrzeskiego;
- 7) Komendą Powiatową Policji w Wąbrzeźnie;
- 8) Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wąbrzeźnie;
- 9) organizacjami pozarządowymi;
- 10) Sądem Rejonowym w Wąbrzeźnie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Wąbrzeźnie;
- 11) Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wąbrzeźnie;
- 12) szkołami podstawowymi i średnimi z terenu Powiatu Wąbrzeskiego;
- 13) Kujawsko–Pomorskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Toruniu;
- 14) lokalnymi mediami;
- 15) lokalnymi przedsiębiorstwami.

XIII. Finansowanie programu

Źródłem finansowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2021-2023 są środki finansowe pochodzące z budżetu Powiatu Wąbrzeskiego, a także:

- 1) środki Unii Europejskiej;
- 2) środki budżetu państwa;
- 3) środki budżetu województwa;
- 4) środki własne samorządów gminnych;
- 5) inne środki.

XIV. Wskaźniki osiągnięcia celu

1. Ilość artykułów i informacji dotyczących pieczy zastępczej w lokalnej prasie i telewizji.
2. Liczba osób objętych poradnictwem.
3. Liczba zakwalifikowanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.
4. Liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka.
5. Liczba nowych rodzin zastępczych.
6. Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
7. Liczba zorganizowanych szkoleń dla rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, kadry Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Książkach, podnoszących ich umiejętności i kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.
8. Liczba małoletnich umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
9. Liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego.

XV. Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach programu od podmiotów zaangażowanych w realizację przez koordynatora programu wg przygotowanego wzoru stanowiącego załącznik do programu raz w roku po okresie sprawozdawczym.

Za realizację programu odpowiada Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie, w szczególności zespół do spraw pieczy zastępczej. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie przedkłada Zarządowi Powiatu w Wąbrzeźnie zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej wraz ze złożonym projektem budżetu. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie przedstawiając Staroście Wąbrzeskiemu i Radzie Powiatu w Wąbrzeźnie coroczne sprawozdanie z efektów pracy będzie uwzględniał wskaźniki realizacji określone w niniejszym programie po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.

Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o dane zebrane podczas monitoringu.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych zadań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników oraz odpowiedzią na poniższe pytania:

- 1) Czy program stwarza możliwości postępu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim?
- 2) Czy zagwarantowano wystarczające środki finansowe na realizację zadań zgodnie z programem?

- 3) Czy współpraca z realizatorami programu stwarza właściwe warunki do współdziałania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej?
- 4) Jakie zadania były realizowane, a jakie należałoby zmienić i dlaczego?
- 5) W jakim stopniu warunki bazowe, wyposażenie, realizacja zadań gwarantują realizację założonych celów programu?

XVI. Wnioski końcowe

Pomimo pozytywnych zmian społeczno-gospodarczych w Polsce, wsparcia Państwa w wychowaniu dzieci, rodziny borykają się z wieloma problemami. Bezrobocie, przemoc, nadużywanie substancji psychoaktywnych mogą powodować niewydolność opiekuńczo-wychowawczą i prowadzić do kryzysu w rodzinie. W przypadku rodzin dysfunkcyjnych, w których rodzice biologiczni nie podejmują działań w celu poprawienia sytuacji rodziny oraz nie mogą lub nie potrafią wypełnić swoich obowiązków rodzicielskich, dochodzi często do sytuacji, w której decyzją sądów rodzinnych zostaje im ograniczona, zawieszona lub odebrana władza rodzicielska.

Trwająca pandemia koronawirusa przedstawia zupełnie inny obraz rzeczywistości, na którą nikt nie był gotowy. Przeniesienie wielu aktywności do wirtualnego świata pozwoliło na świeższe spojrzenie dotyczące wsparcia rodzin, ale jednocześnie pokazało jak ważny, zarówno dla rodzin zastępczych i wychowanków oraz dla pracowników PCPR jest bezpośredni kontakt i możliwość spotykania się. Rozmowa telefoniczna nie zapewnia możliwości obserwacji rodzin zastępczych wychowanków. Ocena aktualnej sytuacji rodziny jest najbardziej optymalna podczas wizyt w środowisku, kiedy prowadzona jest bezpośrednia obserwacja, dająca szansę na dostrzeżenie sytuacji niepożądanych i trudności w funkcjonowaniu rodziny.

Nowy okres programowania stawia przed Powiatem Wąbrzeskim wyzwanie w postaci nowych działań tzn. utworzenia odpowiednich warunków do aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zawodowej i mieszkaniowej w postaci utworzenia mieszkań chronionych/treningowych dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, wsparcie dla Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Książkach, a także zapewnienia szerokiej oferty specjalistycznego wsparcia dla rodzin zastępczych i biologicznych poprzez kontynuowanie projektu „Rodzina w Centrum 3”, zapewnienie działań realizowanych w latach wcześniejszych, w tym: zagwarantowanie środków finansowych na świadczenia obowiązkowe i fakultatywne dla rodzin zastępczych i usamodzielniających się wychowanków, na szkolenia dla rodzin zastępczych, na wynagrodzenia rodzin zawodowych oraz osób do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich, a także rodzin pomocowych, zabezpieczenie środków finansowych na działalność nowej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Książkach. Bardzo ważnym zadaniem jest również promowanie rodzinnej pieczy zastępczej poprzez rozpowszechnianie materiałów promocyjnych oraz propagowanie idei wolontariatu na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

Zakłada się, że powyższe działania przełożą się na pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe w Powiecie Wąbrzeskim, a także do zwiększenia kompetencji rodziców zastępczych, do przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, wzajemnej współpracy i wymiany doświadczeń. Konieczne jest również wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych, aby przygotować wychowanków do samodzielnego życia.

Dodatkowo ważnym jest podejmowanie działań w kierunku doskonalenia współpracy instytucji i osób działających na rzecz dziecka i rodziny. Wypracowanie standardów wzajemnej współpracy, które przyczynią się do budowania efektywnego systemu wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, które przyczyni się do zapewnienia odpowiedniego wsparcia i zabezpieczenia małoletnich wyłącznie na terenie Powiatu Wąbrzeskiego.

Monitoring Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2021 – 2023

Podstawa prawna: Uchwała Nr Rady Powiatu w Wąbrzeźnie z dnia 2021 r. w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2021-2023

Cel główny: stworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego sprawowanej w formach rodzinnej i instytucjonalnej.

Odbiorcy programu: dzieci całkowicie i częściowo pozbawione opieki rodziców przebywające w pieczy zastępczej, rodziny przeżywające trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, rodzin zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe i rodzinne domy dziecka, osoby usamodzielniane, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców, kierownictwo i wychowawcy pieczy instytucjonalnej.

Cel szczegółowy	Zadania	Realizator zadania	Główne efekty, rezultaty	Poniesione środki finansowe oraz źródła finansowania	Przyczyny odchyień	Propozycje działań naprawczych
Organizacja kompleksowego systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	Zapewnienie środków finansowych na świadczenia obowiązkowe dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka		Liczba wypłaconych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej oraz kwota wydatków na terenie Powiatu Wąbrzeskiego i poza terenem Powiatu Liczba dodatków na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej oraz kwota wydatków na terenie Powiatu Wąbrzeskiego i poza terenem Powiatu			

	Zapewnienie środków finansowych na świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka		Rodzaj świadczeń Liczba świadczeń Kwota świadczeń			
	Zapewnienie środków finansowych na tworzenie rodzin pomocowych		Liczba rodzin pomocowych			
	Zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej		Liczba zatrudnionych koordynatorów Kwota wynagrodzenia			
	Zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie osoby do pomocy i przy pracach gospodarskich		Liczba zatrudnionych osób Wymiar czasu pracy Wysokość wynagrodzenia			
	Zapewnienie środków finansowych dla usamodzielnianych wychowanków		Liczba świadczeń, w tym na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie			
	Zapewnienie wsparcia dla osób usamodzielnianych poprzez m.in. tworzenie warunków do powstania mieszkań chronionych/treningowych dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej		Rodzaj wsparcia			
	Zapewnienie środków finansowych na pokrycie		Liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej			

	kosztów utrzymania dzieci w pieczy instytucjonalnej		Liczba skierowanych dzieci w danym roku kalendarzowym			
	Wsparcie i organizacja szkoleń dla kadry Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Książkach		Liczba szkoleń			
	Dochodzenie należności od rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej		Liczba wydanych decyzji w sprawie odpłatności			
	Wdrażanie i realizacja projektów w ramach środków z Unii Europejskiej na rzecz wychowanków pieczy zastępczej, rodzin zastępczych, biologicznych oraz innych zagrożonych wykluczeniem społecznym		Liczba projektów Kwoty realizacji projektów			
	Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, utworzenie 1 rodziny zastępczej zawodowej i 1 rodziny zastępczej specjalistycznej do roku do 2023 oraz tworzenie warunków do utworzenia rodzinnego domu dziecka oraz zapewnienie środków finansowych na wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka		Liczba utworzonych rodzin zawodowych Koszt wynagrodzenia			

	<p>Monitorowanie sytuacji rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizowanie posiedzeń ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego, dokonywanie oceny rodziny zastępczej, współpracę z asystentami rodzinnymi, zespołami interdyscyplinarnymi, ośrodkami pomocy społecznej, z Sądami i ich organami pomocniczymi na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w zakresie udzielania pomocy dziecku umieszczonego w pieczy zastępczej</p>		<p>Liczba posiedzeń</p> <p>Liczba okresowych ocen dzieci</p> <p>Rodzaj wniosków</p> <p>Liczba dzieci zgłoszonych do KPOA</p> <p>Liczba ocen rodzin zastępczych</p>			
<p>Zapewnienie wsparcia rodzinom i rodzinnym formom pieczy zastępczej w pełnieniu funkcji</p>	<p>Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu</p>		<p>Rodzaj szkoleń, tematyka</p> <p>Liczba osób przeszkolonych</p>			

opiekuńczo-wychowawczych	Zapewnienie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w ramach grup wsparcia		Liczba spotkań grupy wsparcia Liczba osób uczestniczących			
	Prowadzenie poradnictwa psychologicznego i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy		Liczba osób korzystających z poradnictwa			
	Zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie psychologa		Zatrudnienie psychologa, rodzaj działań			
	Zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej		Liczba osób objętych wsparciem – rodzin i dzieci			
	Integracja środowiska rodzin zastępczych poprzez organizowanie pikników integracyjnych, imprez okolicznościowych		Liczba imprez okolicznościowych			
	Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego		Rodzaj działań			
	Prowadzenie działań promujących wolontariat na rzecz rodzin zastępczych		Rodzaj działań			
Organizacja systemu kwalifikowania	Promocja pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego		Liczba artykułów w lokalnej prasie Rodzaj działań na rzecz promocji pieczy			

kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej	Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka		Liczba złożonych wniosków			
	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka		Liczba przeprowadzonych kwalifikacji Liczba zakwalifikowanych osób			
	Zatrudnienie psychologa celem przeprowadzania działalności diagnostyczno - konsultacyjnej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka		Rodzaj zawartej umowy Koszt wynagrodzenia			
	Przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka		Liczba badań Liczba kandydatów			
	Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej		Liczba szkoleń Liczba osób przeszkolonych			